

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра менеджменту

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

підготовки бакалавра
галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 073 Менеджмент
освітньо-професійної програми Менеджмент

Луцьк – 2024

Силабус освітнього компонента «УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ» підготовки бакалавра, галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 073 Менеджмент, за освітньо-професійною програмою Менеджмент.

Розробник: Ющишина Л. О., доцент кафедри менеджменту, кандидат економічних наук, доцент.

Погоджено:

Гарант ОПП Менеджмент

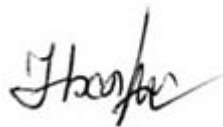

Ірина ВОЛИНЕЦЬ

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри менеджменту

протокол № 2 від 04 вересня 2024 р.

Завідувач кафедри:

Наталія ХОМЮК

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання	07 Управління та адміністрування 073 Менеджмент Менеджмент Перший (бакалаврський)	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання <u>3</u> -ий
		Семестр <u>6</u> -ий
		Лекції <u>6</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>8</u> год.
		Самостійна робота <u>118</u> год.
		Консультації <u>18</u> год.
		Форма контролю: <u>залік</u>
Мова навчання		Українська
Сторінка курсу в MOODLE		https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=2499

II. Інформація про викладача

Ющишина Лариса Олексіївна

Науковий ступінь – кандидат економічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент кафедри менеджменту

Контактна інформація викладача:

Телефон 0303381598

Електронна пошта: Yushchyshyna.Larysa@vnu.edu.ua

Дні занять розміщено на <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента. Освітній компонент «Управління витратами» належить до вибірових компонентів, спрямований на формування навиків обґрунтування та реалізації управлінських рішень у сфері ефективного управління витратами підприємства.

2. Пререквізити і постреквізити освітнього компонента

Пререквізити: Вибірковий освітній компонент «Управління витратами» базується на ґрунтовних і систематизованих знаннях ОК «Економіка підприємства», «Бухгалтерський облік (загальна теорія)», «Обґрунтування управлінських рішень та оцінювання ризиків».

Постреквізити: «Фінансово-економічний аналіз», Курсова робота з менеджменту організацій, написання кваліфікаційної роботи.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Мета викладання освітнього компонента – засвоєння теоретичних знань та формування практичних навичок управління витратами за видами, центрами відповідальності та носіями для мінімізації їх рівня та обґрунтування оптимальних господарських рішень.

Основними завданнями освітнього компонента є: формування здобувачами комплексу фундаментальних знань щодо управління витратами за місцями та центрами відповідальності; прогнозування та поточного планування витрат; визначення витрат на стадіях життєвого циклу продукції; розкриття процесу контролю витрат і стимулювання економії ресурсів; аналізу впливу структури і динаміки витрат на прибуток підприємства; формування системи та особливостей застосування сучасних методів управління витратами.

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності:

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

Спеціальні компетентності :

СК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

СК5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість, мотивувати персонал організації.

СК11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Програмні результати навчання:

ПРН4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН7. Виявляти навички організаційного проектування.

ПРН8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

Освоєння освітнього компонента «Управління витратами» сприятиме освоєнню таких soft skills як: критичне мислення, комунікація, стресостійкість, гнучкість, адаптивність.

5. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бал
Змістовний модуль 1. Теоретичні та методичні основи управління витратами						
Тема 1. Концептуальні аспекти управління витратами	13	2		10	1	ФО/2, РС/4, Т/4
Тема 2. Витрати підприємства: сутність, види та процес формування	14		2	10	2	ФО/4, ПЗ/2, Т/4
Тема 3. Поведінка витрат і фактори, що її визначають	13			12	1	РС/2, ПЗ/4, Т/4
Тема 4. Методичні основи обчислення собівартості продукції (робіт, послуг)	14	2		10	2	ФО/2, ПЗ/4, Т/4
Тема 5. Формування витрат виробничих підрозділів	13			12	1	РС/2, ПЗ/4, Т/4
Разом за модулем 1	67	4	2	54	7	50
Змістовний модуль 2. Функціональні складові системи управління витратами						
Тема 6. Формування системи управління витратами	14	2		10	2	ФО/2, ПЗ/2, Т/4
Тема 7. Інноваційні методи оптимізації витрат підприємства	13		2	10	1	ФО/2, К/2, Т/4

Тема 8. Облік та аналіз витрат	14			12	2	К/2, ПЗ/2, Т/4
Тема 9. Планування витрат та методика складання кошторису витрат	14		2	10	2	ФО/2, ПЗ/2, Т/4
Тема 10. Бюджетування витрат як розробка концепції ведення бізнесу	14		2	10	2	ФО/2, ПЗ/2, Т/4
Тема 11. Контроль витрат і стимулювання економії ресурсів	14			12	2	РС/2 Е/4, Т/4
Разом за модулем 2	83	2	6	64	11	50
Всього годин / Балів	150	6	8	118	18	100

Форма контролю*: поточне оцінювання (письмова контрольна робота (ПКР), фронтальне опитування (ФО), есе чи реферат (Е), тести (Т), розгляд ситуаційних завдань (РС), РМГ – робота в малих групах, виконання практичних завдань (ПЗ), розгляд кейсів (К).

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота з освітнього компонента «Управління витратами» передбачає підготовку до аудиторних (практичних) занять – опрацювання лекційного матеріалу та самостійне опрацювання окремих тем (питань) освітнього компонента, розв’язання практичних та тестових завдань, розв’язання кейсів, підготовку до усіх видів контролю.

Питання та завдання для самостійної роботи визначені відповідними темами освітнього компонента та містяться в електронному курсі у веб-середовищі системи управління навчанням Moodle: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=2499>

IV. Політика оцінювання

Політика щодо відвідувань занять: відвідування занять є обов’язковим. Здобувачі освіти зобов’язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених силабусом. Пропущені заняття відпрацьовувати у визначений час згідно затвердженого графіка.

За об’єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в наукових заходах тощо) навчання може відбуватись в цей період в онлайн формі або за індивідуальним планом за погодженням із викладачем.

Здобувач освіти повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь в освітньому процесі.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти визначається Положенням про визнання результатів, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (<http://surl.li/qbxvmw>).

Політика щодо академічної доброчесності окреслюється Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки (<http://surl.li/jntduw>) та Кодексом академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки (<http://surl.li/aagxg>).

Політика щодо дедлайнів та перескладання: у випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацьовувати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Політика щодо додаткових (бонусних) балів: здобувачам освіти можуть бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю максимум 15 балів за такі види робіт: опубліковану наукову статтю у фахових виданнях України чи рецензованих закордонних журналах – 10 балів; публікацію тез – з виступом на конференції 5 балів, без виступу – 3 бали; підготовку та участь у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт – 7 балів; перемогу у всеукраїнському етапі

предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт – 15 балів; подачу проектних заявок на участь в студентських програмах обміну, стипендійних програмах, літніх та зимових школах тощо – 7 балів.

V. Підсумковий контроль

Порядок організації поточного та підсумкового контролю знань здобувачів освіти регламентується Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<http://surl.li/ukitbu>).

Семестровий залік виставляється здобувачам освіти на підставі результатів виконання усіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру за 100-бальною шкалою.

Перездача підсумкового контролю освітнього компонента проводиться у вигляді письмового тестування. Тестові запитання складено відповідно до структури курсу. Містять 50 запитань з однією правильною відповіддю. Кожне запитання оцінюється у 2 бали. Максимальна оцінка 100 балів.

Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком освітнього процесу.

Перелік питань до заліку

1. Концептуальні аспекти управління витратами.
2. Сутність та базові концепції управління витратами.
3. Функції управління витратами.
4. Принципи управління витратами.
5. Місце та значення управління витратами в системі менеджменту підприємства.
6. Витрати підприємства: сутність, види та процес формування.
7. Класифікація витрат для цілей управління.
8. Групування витрат за економічними елементами.
9. Адміністративні витрати.
10. Витрати на збут.
11. Операційні витрати, не пов'язані з виробничою діяльністю.
12. Витрати підприємства не пов'язані з операційною діяльністю.
13. Поведінка витрат і фактори, що її визначають.
14. Витратоутворюючі чинники та їх характеристика.
15. Зв'язок витрат з обсягом виробництва. Змінні та постійні витрати.
16. Методи визначення функції витрат.
17. Калькулювання виробничої собівартості виготовленої та визначення собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг).
18. Методи та способи калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг).
19. Особливості системи калькулювання за неповними (змінними) витратами.
20. Розподіл накладних витрат на основі аналізу діяльності.
21. Розподіл непрямих витрат на виробництво спільних продуктів.
22. Основні критерії розподілу непрямих витрат.
23. Ставка розподілу непрямих витрат.
24. Методи розподілу витрат обслуговуючих підрозділів.
25. Особливості управління витратами на відтворення основних засобів та інших необоротних активів.
26. Поняття зносу та амортизації основних засобів.
27. Особливості формування системи управління витратами на підприємстві.
28. Поняття про систему управління витратами та її елементи.
29. Завдання, функції системи управління витратами та умови її ефективності.
30. Принципи системи управління витратами.
31. Характеристика основних складників системи управління витратами.
32. Функціональний, організаційний та мотиваційний аспекти системи управління витратами.

33. Концепція управління витратами за місцями їх формування та центрами відповідальності.
34. Класифікація систем управлінського обліку. Сутність систем «стандарт-кост» та «директ-костинг».
35. Аналіз системи «витрати-випуск-прибуток» як інструмент обґрунтування виробничо-маркетингових рішень.
36. Інноваційні методи оптимізації витрат на підприємстві.
37. Класифікація та сутність сучасних методів управління витратами. Переваги та недоліки.
38. Облік витрат діяльності підприємства.
39. Аналіз витрат за економічними елементами.
40. Аналіз собівартості продукції за статтями калькуляції.
41. Аналіз прямих матеріальних витрат.
42. Оцінка витрат на пряму заробітну плату.
43. Аналіз витрат на обслуговування виробництва.
44. Аналіз інших комплексних витрат.
45. Планування витрат та методика складання кошторису витрат.
46. Мета, завдання та характеристика процесу планування витрат.
47. Порядок планування витрат підрозділів підприємства.
48. Планування собівартості продукції.
49. Бюджетування витрат як розробка концепції ведення бізнесу.
50. Поняття бюджету. Цілі, завдання та структура бюджетів на підприємстві.
51. Бюджет прямих витрат на матеріали.
52. Бюджет прямих витрат на оплату праці.
53. Бюджет загальноновиробничих витрат та цехової собівартості продукції.
54. Бюджет комерційних та загальногосподарських витрат.
55. Переваги та недоліки бюджетування.
56. Контроль витрат і стимулювання економії ресурсів.
57. Методи оцінювання матеріалів у запасах.
58. Система внутрішнього контролю на підприємстві.
59. Контроль витрат в умовах застосування системи гнучких кошторисів.
60. Форми стимулювання економії ресурсів.

VI. Шкала оцінювання

Оцінювання результатів складання підсумкового контролю у вигляді заліку здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в Університеті системою контролю знань за 100-бальною шкалою з переведенням у лінгвістичну оцінку.

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

Критерії оцінювання результатів навчання:

60-100 балів (зараховано): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені силабусом, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; при виконанні завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

1-59 балів (незараховано): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, теоретичний зміст курсу не освоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених силабусом завдань не виконано або містять грубі помилки.

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Данилко В.К., Кушніренко О.М., Марченко К.С. Управління витратами: навч. посіб. Київ: Каравела, 2023. 216 с.
2. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. Л.Г.Ліпич. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 768 с.
3. Захарченко В. І., Філіппова С.В., Балахонова О.В. Управління витратами і прибутком в інноваційній діяльності : навч. посіб. Київ: Університетська освіта, 2024. 196 с.
4. Ющишина Л. О. Управління витратами: курс лекцій. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 162 с. URL : <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22683>
5. Ющишина Л. О. Управління витратами: методичні вказівки до практичних занять. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 130 с. URL : <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22696>
6. Ющишина Л.О. Менеджмент ресурсів та витрат: курс лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 103 с.
7. Yushchyshyna L. Information and Analytical Supply of the System for Formation of Business Process Costs of Agricultural Enterprises. Higher School of Social and Economic/ Przeworsk: WSSG, 2022. P.137–156.
8. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Відомості Верховної Ради України із змінами і доповненнями, внесеними Законами України № 344-VIII від 17.09.2016. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
9. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2014 № 73. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
10. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>
11. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
12. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
13. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
14. Інформаційні ресурси у цифровому репозиторії бібліотеки ВНУ імені Лесі Українки. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua>
15. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>